

Aspecte generale privind Curtea Constituțională a României

Dumitru VIERIU,
doctor în drept, conferențiar universitar,
avocat, Baroul București, România

SUMMARY

Total independence of the Constitutional Court in the state and the powers to declare unconstitutional a law voted by the parliamentary majority or an ordinance of the Government, which leans on a parliamentary majority makes prevail the Constitutional Court opinion and has a particularly important place in activity of the state's three powers: legislative, executive and judicial.

Curtea Constituțională a României a fost înființată la 6 iunie 1992, ca urmare a prevederilor art.140-145 din Constituția votată de Constituantă la 30 noiembrie 1991 și adoptată prin Referendumul din 8 decembrie 1991.

În trecut, constituționalitatea legilor era soluționată de Înalta Curte de Casație și Justiție în Secții Unite (denumită mai târziu Curtea Supremă de Justiție). Comisia de redactare a proiectului Legii nr.47/1992 pentru organizarea și funcționarea Curții Constituționale nu a preluat modelul legii unei anumite țări; a consultat legile de organizare și funcționare ale țărilor europene și chiar ale altor țări democratice de peste ocean, s-a inspirat din ele, adoptându-le realităților noastre social-economice și juridice. Au fost folosite modelele italian, portughez, spaniol, francez și german îndeosebi.

Constituantă noastră s-a atașat modelului european, nu celui american, model introdus de Kelsen, prin proiectul de Constituție a Austriei din 1920, care s-a extins repede, în aproape toate țările europene. Ineficacitatea controlului judecătoresc asupra constituționalității legilor a contribuit la extinderea rapidă a sistemului Kelsenian.¹

Hans Kelsen propune în problema ale-

gerii membrilor curților sau tribunalelor constituționale (oameni de stat, oameni politici, profesioniști), că trebuie admise particularități, pentru că nu există o soluție uniformă, nu trebuie admisă o modelare. Mai mult, arată același autor, numărul membrilor unei asemenea autorități nu trebuie să fie prea mare deoarece se discută probleme de drept și, practic, suntem în prezența unei misiuni pur juridice de interpretare a Constituției. Totodată, Kelsen recomandă să nu fie parlamentari sau membri ai Guvernului pentru că tocmai actele lor se controlează. Ideile lui Hans Kelsen s-au realizat în practică parțial.²

Totala independență a Curții Constituționale în rândul puterilor din stat și faptul de a declara neconstituțională o lege votată de majoritatea parlamentară sau o ordonanță a Guvernului, care se sprijină pe majoritatea parlamentară, cu alte cuvinte, de a face să triumfe opinia minorității, îi asigură un loc deosebit de important în rândul celor 3 puteri ale statului:

- legislativă;
- executivă;
- judecătorească.³

POZIȚIA CURȚII CONSTITUȚIONALE ÎN STAT. În conformitate cu art. 1 din

legea nr. 47/1992 Curtea Constituțională este unica autoritate de jurisdicție constituțională în România, ceea ce semnifică caracterul exclusiv al competenței acesteia. Nicio altă autoritate publică nu se poate pronunța, cu valoare de decizie obligatorie sau executorie, în ceea ce privește constituționalitatea legilor.⁴

Ea este singura în drept să hotărască asupra competenței sale potrivit art. 144 din Constituție (art. 3 din Legea nr. 47/1992). Curtea Constituțională este independentă față de orice altă autoritate publică (Președinție, Parlament, puterea judecătorească și puterea executivă). Se supune numai Constituției și legii sale de organizare și funcționare (legea nr. 47/1992). Scopul Curții Constituționale este garantarea supremației Constituției. Curtea Constituțională asigură controlul constituționalității legilor, al regulamentelor Parlamentului și al ordonanțelor Guvernului.⁵

La nivelul Legii fundamentale, Curtea Constituțională este reglementată în cuprinsul celor 6 articole ale Titlului V din Constituție (art. 142-147) în numerotarea dată după revizuirea Constituției. Aceste articole se referă la: denumire, competență, mandate, modalități de desemnare a judecătorilor și președintelui pentru ocuparea funcției de judecător, incompatibilitățile, independența și inamovibilitatea, competența, deciziile.

Curtea Constituțională este însă nominalizată și în alte articole ale Constituției, precum: art. 77 privind promulgarea Legii, art. 82 privind validarea mandatului și depunerea jurământului de către șeful statului, art. 95 privind suspendarea din funcție a șefului de stat.⁶

CARACTERIZAREA CURȚII CONSTITUȚIONALE. Constituția României încredințează controlul constituționalității unei autorități publice denumite Curtea Constituțională. Aceasta este formată din

9 judecători numiți pentru un mandat de 9 ani care nu poate fi prelungit sau înnoit. Trei judecători sunt numiți de Camera Deputaților, trei de Senat și trei de Președintele României. Președintele Curții Constituționale este ales dintre judecătorii Curții de către aceștia, prin vot secret, pentru o durată de 3 ani.

În acest scop, deputații aleși de Camera Deputaților propun un candidat, ai Senatului - un candidat și ai Președintelui - un candidat. Aceștia trei sunt supuși la vot secret și cel care va întruni cel mai mare număr de voturi va fi declarat președinte ales al Curții pentru un mandat de 3 ani. Nu este nicio piedică să fie propus același judecător ca președinte de cele trei grupe sau două din ele. Membrii Curții Constituționale se reînnoiesc, la fiecare 3 ani cu câte o treime, procedeu ce permite îmbinarea experienței și continuității cu noile tendințe.

Condițiile constituționale pentru a putea candida la funcția de judecător al Curții Constituționale sunt următoarele:

- pregătire juridică superioară,
- înaltă competență profesională,
- o vechime de, cel puțin, 18 ani în activitatea juridică sau în învățământul superior juridic.

În activitatea lor, judecătorii sunt independenți în exercitarea atribuțiilor și inamovibili pe durata mandatului (art. 4 din Legea nr. 47/1992).

Ei nu pot fi trași la răspundere pentru opiniile și voturile exprimate la adoptarea soluțiilor. De asemenea, judecătorii Curții Constituționale nu pot fi arestați sau trimiși în judecată penală ori contravențională decât cu aprobarea Biroului permanent al Camerei Deputaților, al Senatului sau a Președintelui României, după caz și la cererea Procurorului General.⁷

Judecătorii depun în fața Președintelui României și a președinților celor două Camere jurământul să respecte și să apere Constituția. Ei își vor exercita funcția de la data depunerii jurământului. Președintele

numește un judecător care îi va ține locul în timpul absenței. În caz de vacanță a funcției, se alege un Președinte până la încheierea perioadei de 3 ani. Atribuțiile Președintelui Curții Constituționale sunt cele prevăzute de art. 11 al Legii nr. 47/1992 și de art. 6 al Regulamentului de organizare și funcționare a Curții Constituționale.

Judecătorii Curții Constituționale sunt obligați:

a) să-și îndeplinească funcția încredințată cu bună-credință și fără părtinire;

b) să păstreze secretul deliberărilor și al voturilor și să nu ia poziție publică sau să dea consultații în probleme de competența Curții;

c) în adoptarea actelor Curții să-și exprime votul afirmativ sau negativ, abținerea de la vot nefiind permisă;

d) să comunice Președintelui Curții orice activitate care poate atrage incompatibilitatea cu mandatul pe care îl exercită;

e) să nu permită folosirea funcției pe care o îndeplinesc în scop de reclamă comercială sau propagandă de orice fel;

f) să se abțină de la orice activitate sau manifestare contrare independenței și demnității funcției lor.⁸

Curtea Constituțională are 7 magistrați-asistenți, subordonați Președintelui Curții. Ei participă la pregătirea lucrărilor și la redactarea actelor emise de Curte și pot fi consultați la deliberări.

Secretariatul Curții Constituționale, având în structura sa mai multe servicii, își desfășoară activitatea sub conducerea președintelui Curții Constituționale; secretariatul asigură pregătirea și organizarea lucrărilor Curții, condițiile organizatorice, informaționale și materiale pentru buna desfășurare a activității ei.⁹

SEDIUL CURȚII CONSTITUȚIONALE.

Deși pare o problemă pur administrativă, sediul unei Curți Constituționale are multe semnificații. Față de funcțiile autorităților care realizează justiția constituțională

există concepția în sensul căreia sediul acesteia trebuie să fie în altă localitate decât capitala statului, altfel spus în altă localitate decât cea în care își au sediul instituțiile guvernamentale centrale. O asemenea concepție este clar exprimată în tradiția Germaniei, fapt datorită căruia Curtea Constituțională are sediul la Karlsruhe.

În România, tradiția, exprimată și în alte legi, este în sensul ca sediile tuturor instituțiilor nominalizate prin Constituție sunt în capitala țării. Ca atare, art. 6 din Legea nr. 47/1992 stabilește că sediul Curții Constituționale este în municipiul București.

La sediul său, Curtea dispune de o sală de judecată, pentru ședințele publice ce privesc art. 144, litera c) din Constituție, și o altă sală „a plenului”, unde se țin ședințele de plen.

În ședințele publice judecătorii poartă robe, în aplicarea art. 22 din Regulament, potrivit căruia „în timpul ședințelor publice judecătorii, magistrații-asistenți și procurorul poartă robă”.¹⁰

ATRIBUȚIILE CURȚII CONSTITUȚIONALE. Potrivit art. 144 din Constituție, Curtea Constituțională are următoarele atribuții:

a) se pronunță asupra constituționalității legilor înainte de promulgarea acestora, la sesizarea Președintelui României, a unuia dintre președinții celor două Camere, a Guvernului, a Curții Supreme de Justiție, a unui număr de, cel puțin, 50 de deputați sau 25 de senatori;

b) se pronunță din oficiu, asupra inițiativelor de revizuire a Constituției;

c) se pronunță asupra constituționalității regulamentelor parlamentare, la sesizarea unuia dintre președinții celor două Camere, a unui grup parlamentar sau a unui număr de, cel puțin, 50 de deputați sau 25 de senatori;

d) hotărăște asupra excepțiilor de neconstituționalitate a legilor și ordonanțelor

lor la sesizarea instanțelor judecătorești în fața cărora excepțiile au fost invocate;

e) veghează la respectarea procedurii pentru alegerea Președintelui României și confirmă rezultatele sufragiului;

f) constată existența împrejurărilor care justifică interimatul în exercitarea funcției de Președinte al României și comunică cele constatate Parlamentului și Guvernului;

g) dă aviz consultativ pentru propunerea de suspendare din funcție a Președintelui României;

h) veghează la respectarea procedurii pentru organizarea și desfășurarea referendumului și confirmă rezultatele acestuia;

i) verifică îndeplinirea condițiilor pentru exercitarea inițiativei legislative de către cetățeni;

j) hotărăște asupra contestațiilor care au ca obiect constituționalitatea unui partid politic.¹¹

Competențele Curții Constituționale sunt limitativ prevăzute de Constituție. Prin urmare, ele nu pot fi modificate nici printr-o lege organică.

Aceste competențe cuprind atribuții de control – atribuții de avizare și urmărire a respectării Constituției.

În prima categorie intră controlul constituționalității legilor, regulamentelor Parlamentului, ordonanțelor, a inițiativelor populare de revizuire a Constituției și a constituționalității unui partid politic.

În cea de-a doua categorie intră atribuția de avizare a propunerii de suspendare din funcție a Președintelui, validarea rezultatului alegerii Președintelui, urmărirea desfășurării referendumului, vegherea desfășurării referendumului, modul desfășurării inițiativei legislative a cetățenilor, precum și constatarea situațiilor care impun interimatul prezidențial. De fapt, această împărțire nu prezintă decât o importanță didactică și nu una teoretică sau pragmatică.¹²

ACTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE.

EFECTE JURIDICE. Analizând mai sus competențele constituționale ale Curții, am arătat și cine este îndreptățit să facă sesizarea. Sesizarea în toate cazurile trebuie făcută în scris și motivat (art. 12 din Legea nr. 47/1992).

Curtea Constituțională în îndeplinirea atribuțiilor sale pronunță:

- decizii;
- hotărâri;
- emite avize.

Deciziile se dau când se pronunță:

- asupra constituționalității legilor, înainte de promulgarea acestora;
- asupra constituționalității regulamentelor Parlamentului;
- asupra excepțiilor ridicate în fața instanțelor de judecată privind neconstituționalitatea legilor și ordonanțelor;
- asupra contestațiilor care au ca obiect constituționalitatea unui partid politic.

Hotărârile se pronunță în cazurile în care Curtea:

- veghează la respectarea procedurii alegerii Președintelui României și confirmă rezultatele sufragiului;
- constată existența împrejurărilor care justifică interimatul în exercitarea funcției de Președinte și comunică cele constatate Parlamentului sau Guvernului;
- veghează la respectarea procedurii pentru organizarea și desfășurarea referendumului și confirmă rezultatele acestuia;
- verifică îndeplinirea condițiilor pentru exercitarea inițiativei legislative de către cetățeni.

Avize consultative se dau când se propune suspendarea din funcție a Președintelui.

Deciziile și hotărârile se pronunță în numele legii (art. 13).

Ședințele de judecată ale Curții sunt publice, în afară de cazul în care, din motive întemeiate, Președintele Curții declară ședința secretă.¹³

Cât privește efectele juridice ale hotărârilor Curții Constituționale, ele trebuie apreciate nuanțat, în funcție de situațiile în care intervin. Astfel, ele nu pot depăși efectele juridice ale unui aviz dacă intervin pentru constatarea existenței împrejurărilor care justifică interimatul, cele privind referendumul și cele privind îndeplinirea condițiilor pentru exercitarea inițiativei legislative populare. În fine, în exercitarea atribuției (de la art. 146, litera f) din Constituție, Curtea Constituțională emite hotărâri, iar potrivit Legii electorale aceste hotărâri sunt definitive.¹⁴

ACTELE SUPUSE CONTROLULUI DE CONSTITUȚIONALITATE. Din dispozițiile constituționale reiese că în sfera controlului de constituționalitate intră următoarele acte:

- legile ca acte juridice ale Parlamentului;
- tratatele sau alte acorduri internaționale;
- inițiativele de revizuire a Constituției;
- regulamentele Parlamentului;
- ordonanțele Guvernului;
- inițiativele legislative populare.

Legile ca acte juridice ale Parlamentului. Cât privește legile, se disting două situații exprimate printr-un control prealabil și printr-un control posterior.

Controlul prealabil (a priori) se exercită asupra legilor votate de către Parlament, dar înaintea promulgării lor de către Președintele României. Curtea Constituțională poate proceda la control, dar numai la sesizarea uneia dintre autoritățile publice prevăzute de către Constituție și anume: Președintele României, președinții celor două Camere ale Parlamentului, Guvernul, Înalta Curte de Casație și Justiție, Avocatul Poporului, cel puțin, 50 de deputați sau, cel puțin, 25 de senatori. Este exclus controlul din oficiu.

Controlul posterior (a posteriori) al con-

stituționalității legilor, adică legile intrate în vigoare, se realizează pe calea excepției de neconstituționalitate. Excepția de neconstituționalitate este un procedeu juridic ce permite accesul cetățenilor la Curtea Constituțională și această cale are o deosebită importanță.

Tratatele sau alte acorduri internaționale. Atribuție adăugată competenței Curții Constituționale prin revizuirea Constituției din 2003, verificarea constituționalității tratatelor sau a altor acorduri internaționale trebuie corelată cu prevederea art. 11, alin. 3 prin care se dispune ratificarea unui tratat internațional ce ar cuprinde dispoziții contrare Constituției numai după revizuirea acesteia din urmă.

INIȚIATIVELE DE REVIZUIRE A CONSTITUȚIEI. În temeiul art. 150 și art. 152 din Constituția revizuită, legile constituționale formează obiectul singurei atribuții exercitate de Curtea Constituțională din oficiu. Această atribuție trebuie analizată în coroborare cu textele din Constituție care privesc revizuirea legii fundamentale, Curții Constituționale revenindu-i misiunea nu de a împiedica inițiativele de modificare, ci de a se pronunța dacă ele sunt făcute cu respectarea art. 150 și art. 152 unde sunt prevăzute limitele revizurii.

Regulamentele Parlamentului. Regulamentele Parlamentului sunt și ele supuse controlului de constituționalitate. Controlul constituționalității regulamentelor Parlamentului se poate efectua numai la sesizarea uneia dintre președinții celor două Camere, a unui grup parlamentar sau a unui număr de, cel puțin, 50 de deputați sau de, cel puțin, 25 de senatori.

Ordonanțele Guvernului. În temeiul art. 115 din Constituție, Guvernul poate

emite ordonanțe. Aceste ordonanțe conțin, de fapt, norme cu putere de lege, instituția ca atare, fiind cunoscută în teorie și în legislație ca delegare legislativă.

Este firesc ca și ordonanțele să fie supuse controlului de constituționalitate, aceasta realizându-se prin procedeul excepției de neconstituționalitate.

INITIATIVELE LEGISLATIVE POPULARE. Inițiativele legislative populare pot avea și, cel puțin, 100.000 de cetățeni cu drept de vot, cu respectarea, desigur, a unor reguli constituționale. Verificarea respectării acestor reguli constituționale în cazul inițiativei legislative populare revine Curții Constituționale.¹⁵

NOTE

¹ Vasile Ghionea, *Studii de drept constituțional și istoria dreptului*, Regia Autonomă, Monitorul Oficial, București, 1995, p. 32.

² Ioan Muraru, Mihai Constantinescu, *Curtea Constituțională a României*, Editura Albatros, București, 1997, p. 49.

³ Vasile Ghionea, *op. cit.*, p. 33.

⁴ Eufemia Vieriu, *Curtea Constituțională din România și Republica Moldova*, Editura „Lumina Lex”, București, 2008, p. 9.

⁵ Vasile Ghionea, *op. cit.*, p. 33.

⁶ Eufemia Vieriu, *op. cit.*, p. 9.

⁷ Ioan Muraru, Elena Simina Tănăsescu, *Drept constituțional și instituții publice*, Vol. II, Ediția a XI-a, Editura All Beck, București, 2004, p. 265-266.

⁸ Vasile Ghionea, *op. cit.*, p. 34-35.

⁹ Ion Deleanu, *Justiția constituțională*, Editura Lumina Lex, București, 1995, p. 196.

¹⁰ Ioan Muraru, *op. cit.*, p. 96.

¹¹ *Ibidem*, p. 97.

¹² Vasile Ghionea, *op. cit.*, p. 37.

¹³ Vasile Ghionea, *op. cit.*, p. 37-38.

¹⁴ Ioan Muraru, Elena Simina Tănăsescu, *op. cit.*, p. 281.

¹⁵ Eufemia Vieriu, *op. cit.*, p. 61-62-63.

BIBLIOGRAFIE

1. Deleanu Ion, *Justiția Constituțională*, Editura Lumina Lex, București, 1995.

2. Ghionea Vasile, *Studii de drept constituțional și istoria dreptului*, Regia Autonomă, Monitorul Oficial, București, 1995.

3. Muraru Ioan, Constantinescu, *Curtea Constituțională a României*, Editura Albatros, București, 1997.

4. Muraru Ioan, Tănăsescu Elena Simina, *Drept constituțional și instituții publice*, Volumul II, Ediția a XI-a, Editura All Beck, București, 2004.

5. Vieriu Eufemia, *Curtea Constituțională din România și Republica Moldova*, Editura Lumina Lex, București, 2008.

6. Constituția României, *Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale*, republicată în Monitorul Oficial, nr. 643 din 16 iulie 2004, Ediția a 5-a, Editura Hamangiu.

Prezentat: 7 iunie 2014.

E-mail: bajenaru@rambler.ru